

Aan de slag met handsignalen

Efficiënter vergaderen (1): handsignalen gebruiken

Iedere groep heeft zijn eigen vergadercultuur. Sommige groepen werken met een strakke facilitatie, andere zijn meer zelfsturend. Veel hangt ook af van de omvang van een groep. Kleine groepen kunnen makkelijker organisch werken, grote groepen hebben soms baat bij een meer formele structuur en afspraken.

Iedere groep heeft vergaderingen nodig. Goede vergaderingen dragen bij tot betere resultaten en een goede groepssfeer. Vergaderingen zijn dus een onmisbare tool bij het organiseren. Daarom staat LABO vzw graag stil bij de vraag hoe we efficiënter kunnen vergaderen. Contacteer ons gerust al je interesse hebt in een vorming over dit onderwerp.

Er zijn heel wat middelen die kunnen helpen bij een vlot verloop van een vergadering. Hier lichten we één van deze hulpmiddelen toe: handsignalen. Als je het gebruik van handsignalen in een groep introduceert, dan word je minstens met terughoudendheid, vaak ook met weerstand geconfronteerd.

Het gebruiken van handsignalen staat vaak veraf van de bestaande vergadercultuur van een groep. Voor sommigen lijkt het allemaal wat vreemd of weinig serieus. Toch heeft de ervaring al vaak uitgewezen dat handsignalen helpen bij een constructieve ervaring waarbij iedereen betrokken is. Zeker bij grote groepen zijn ze vaak een meerwaarde.

Consensus

Het gebruik van handsignalen is meer gebruikelijk bij grassroots groepen met een voorkeur voor consensusbesluitvorming. Op www.seedsforchange.org.uk/consensus vind je meer informatie over het hoe, wat en waarom van werken met consensus.

Zowel consensusbesluitvorming als het gebruik van handsignalen, vaak in combinatie, zijn een courante praktijk binnen een aantal bewegingen. Zowel in kringen van de vredesbeweging, bij milieu-activisten en andersglobalisten zijn er groepen die hier gebruik van maken. Recent hebben we een heropleving gezien van de praktijk, omdat ook de Occupy beweging met handsignalen en consensus werkt.

Hoeveel handsignalen zijn er?

Er bestaat een grote verscheidenheid aan gebruikte handsignalen en afhankelijk van groep of context zijn er ook variaties. Uiteindelijk is het een kwestie van afspraken en kan je zelf beslissen welke handsignalen je met jouw groep wilt gebruiken. Hieronder beperken we ons tot vier basis handsignalen, waar je al een heel eind mee komt. Enkele van de handsignalen die in de Occupy beweging worden gebruikt, wijken licht af van diegene die we hieronder toelichten. Het idee erachter is echter hetzelfde.

Spring best pragmatisch om met het gebruik van handsignalen. Sowieso geldt ook hier: een techniek is altijd maar een hulpmiddel. En als je er geen baat bij hebt, dan laat je het maar achterwege.

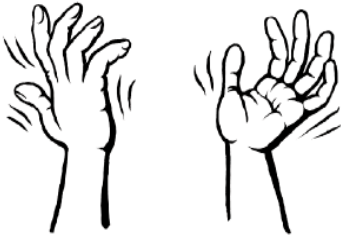
Wie meer wil weten over handsignalen, consensusbesluitvorming en andere vergader tools, kan ons contacteren op info@labovzw.be

Ontdek ook enkele andere tools op www.labovzw.be

'Kennen en veranderen – dat is ons doel' – Augusto Boal

Vier veelgebruikte handsignalen

Wapperende handen - "ik ga akkoord"

Een veel gebruikt signaal zijn de wapperende handen. Je doet het door met de vingertoppen naar boven. Soms omschrijft men dit ook als een 'stil applaus'. Als facilitator zie je aan de hand van dit signaal hoeveel bijval een voorstel krijgt.

Soms wordt ook een negatieve vorm gebruikt om uit te drukken dat men het niet eens is met een spreker. Daarvoor gebruikt men het zelfde symbool, maar dan omgekeerd. Men wappert met de handen, vingertoppen naar beneden wijzend.

Eén vinger / hand in de lucht – "ik wil reageren"

Het is aan de facilitator (of eventueel een co-facilitator) om de handen bij te houden en de volgorde van de sprekers te noteren. Op die manier krijgt iedereen die dat wil het woord. Een kleine waarschuwing: het gebruiken van handsignalen op zich is niet voldoende om je ervan te verzekeren dat iedereen in gelijke mate kan participeren. Wel vermijd je door met opgestoken handen te werken dat de meest assertieve deelnemers aan een vergadering de anderen niet aan het woord laten of constant onderbreken.

Twee vingers / handen in de lucht – "ik heb een directe reactie"

In tegenstelling tot het vorige handsignaal, worden hier twee vingers of beide handen in de lucht gestoken. Op die manier geef je aan dat je onmiddellijk wil reageren op de laatste bijdrage. Dit wil zeggen: je hebt een belangrijke aanvulling of een correctie. Gewoon verder bouwen op hetzelfde thema is niet voldoende om een directe reactie te vragen. Directe punten moeten altijd kort zijn. Bij voorkeur niet meer dan drie zinnen.

Let op: dit symbool wordt regelmatig misbruikt door iemand die zijn beurt niet wil afwachten. Facilitatoren zijn best vrij strikt in de toepassingen van directe reacties. Om die reden wordt er soms ook voor gekozen om het handsignaal helemaal achterwege te laten. Indien goed gebruikt, kan het echter wel een meerwaarde zijn.

T-vorm met je twee handen - "technisch punt"

Een technisch punt maak je als je bijdrage niet inhoudelijk, maar praktisch is. Enkele voorbeelden: de kookploeg laat weten dat het eten klaar is; er is een belangrijke update over gearresteerde kameraden tijdens een actiekamp. Een technisch punt heeft dus niets te maken met het onderwerp dat ter discussie voor ligt. Tijdens een discussie heeft de facilitator voorrang aan technische punten, vooraleer terug te keren naar de volgorde van de handen.

Andere courante handsignalen

Onder andere:

- Een 'L' maken met je duim en wijsvinger – bij meertalige groepen wordt dit gebruikt om vertaling te vragen
- Een gebalde vuist – bij consensusbesluitvorming duidt dit een veto aan

Afbeeldingen: Seeds for Change